

Arbets- och företagsnämnden

Förlängning av lagen om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige

Yttrande över utkast till lagrådsremiss

Förslag till beslut

1. Arbets- och företagsnämnden föreslår att kommunstyrelsen antar föreslaget yttrande över utkast till lagrådsremiss – *Förlängning av lagen om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige.*
2. Beslutet justeras omedelbart.

Sammanfattning

I utkastet till lagrådsremissen *Förlängning av lagen om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige* föreslås att lagen (2016:752) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige (begränsningslagen) ska fortsätta att gälla till och med den 19 juli 2021 med ändringen att alternativt skyddsbehövande ges samma möjligheter till familjeåterförening som flyktingar. Vidare föreslås att det införs en bestämmelse om permanent uppehållstillstånd i vissa fall för utlänningar som har fötts i Sverige och som sedan födelsen är statslösa.

I arbets- och företagsnämndens föreslagna yttrande ställer sig Nacka kommun positiv till att begränsningslagen ska fortsätta att gälla samt att det införs en bestämmelse om permanent uppehållstillstånd i vissa fall för utlänningar som har fötts i Sverige och som sedan födelsen är statslösa. Kommunen ställer sig negativ till utredningens förslag om att ge alternativt skyddsbehövande samma möjlighet till familjeåterförening som personer med flyktingstatusförklaring.

Ärendet

Inom Justitiedepartementet har ett utkast till lagrådsremiss utarbetats, *Förlängning av lagen om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige*. Nacka kommun har bjudits in att lämna synpunkter på förslaget. Remissvaret ska ha kommit in till Justitiedepartementet senast den 18 mars 2019.

Förslagen i utkastet till lagrådsremissen

Förlängning av begränsningslagen

Utredningen föreslår att begränsningslagen ska fortsätta att gälla fram till och med den 19 juli 2021. Lagen infördes som en av flera åtgärder för att minska antalet asylsökande som sökte sig till Sverige samtidigt som kapaciteten i mottagandet och etableringen skulle förbättras. Vid införandet gjordes bedömningen att begränsningarna av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige behövdes under en period om högst tre år. Även om antalet asylsökande har minskat är belastningen på mottagningssystemet fortfarande hög och det rekordhög antalet asylsökande under 2015 innebär även fortsättningsvis stora utmaningar i det svenska samhället, bl.a. när det gäller nyanländas etablering. Detta i kombination med att den parlamentariska kommittén ska utarbeta förslag om framtidens migrationspolitik och att förhandlingar inom EU kan komma att påverka svensk lagstiftning föreslås de svenska reglerna vara fortsatt restriktiva under ytterligare två år. Därigenom ökar möjligheterna till en tillfredställande etablering för asylsökande som kommit till Sverige på senare år och beviljats uppehållstillstånd här.

Föreslagna justeringar av begränsningslagen

Familjeåterförening för alternativt skyddsbehövande

Utredningen föreslår att begränsningen av möjligheten till familjeåterförening för personer som beviljats uppehållstillstånd som alternativt skyddsbehövande ska tas bort. En person som beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som alternativt skyddsbehövande ska ges rätt till familjeåterförening om han eller hon bedöms ha välgrundade utsikter att beviljas permanent uppehållstillstånd. Bedömningen av utsikterna för alternativt skyddsbehövande att beviljas permanent uppehållstillstånd får göras utifrån hur troligt det är att skyddsbehovet kvarstår när nuvarande tillstånd löper ut och med beaktande av möjligheterna att få permanent uppehållstillstånd vid försörjning eller som varaktigt bosatt.

Som skäl för förslaget anger utredningen i huvudsak följande. När begränsningslagen infördes bedömdes att det, med hänsyn till de stora påfrestningar som det svenska asylsystemet och andra centrala samhällsfunktioner hade utsatts för till följd av det stora antalet asylsökande, var förenligt med Europakonventionen att låta familjeåterförening anstå under de tre åren som begränsningslagen skulle gälla. Läget är nu inte lika ansträngt som när begränsningslagen infördes. Begränsningen av möjligheten för alternativt skyddsbehövande att återförenas med sin familj riskerar därför vid en förlängning av begränsningslagen att strida mot Europakonventionen i flera fall än tidigare. Vidare är återinförd familjeåterförening humanitärt önskvärt och kommer att underlätta integrationen.

Statslösa

Utredningen föreslår att en utlänning som har beviljats ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt den tillfälliga lagen eller ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt samma lag, och som ska beviljas ett nytt sådant uppehållstillstånd, får ges ett permanent

uppehållstillstånd om han eller hon har fötts i Sverige, sedan födelsen är statslös, har haft hemvist här i landet sedan fyra år och sex månader eller under sammanlagt nio år och sex månader, och inte har fyllt 21 år.

Skälen för förslaget är i korthet följande. Sverige har tillträtt Europeiska konventionen om medborgarskap och FN:s konvention om begränsning av statslöshet. I dessa stadgas att konventionsstaterna ska bevilja medborgarskap till en person som är född på dess territorium, om han eller hon annars skulle bli statslös. Innehav av permanent uppehållstillstånd är som regel ett krav för att en person ska beviljas svenskt medborgarskap. Mot bakgrund av de krav som ställs upp i konventionerna bör en utlänning som har fötts i Sverige, som sedan födelsen är statslös och som har beviljats ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt begränsningslagen, och som ska beviljas ett nytt sådant tillstånd, i stället kunna beviljas ett permanent uppehållstillstånd efter viss tids hemvist i Sverige. På så sätt ges Migrationsverket en möjlighet att hantera ansökan om permanent uppehållstillstånd innan en ansökan om medborgarskap ska kunna göras enligt konventionerna. Den föreslagna bestämmelsen bör inte utgöra någon självständig grund för uppehållstillstånd utan endast möjliggöra att ett permanent uppehållstillstånd i vissa situationer kan ges i stället för ett tidsbegränsat sådant.

Det föreslagna yttrandet

I det föreslagna yttrandet förordar Nacka kommun att begränsningslagen ska fortsätta gälla i ytterligare två år. Kommunen ställer sig dock negativ till utredningens förslag om att ge alternativt skyddsbehövande samma möjlighet till familjeåterförening som personer med flyktingstatusförklaring.

Fortsatt giltighet av den tillfälliga lagen

I det föreslagna yttrandet pekar Nacka kommun på att Sverige inte bör ha en lagstiftning som avviker allt för mycket från övriga EU för att undvika att hamna i en situation där antalet asylsökande blir för högt för att möjliggöra ett bra mottagande.

En förlängning av den tillfälliga lagen leder också till att den kommande parlamentariska kommittén som ska utreda migrationspolitiken hinner ta fram sina förslag till ny migrationslagstiftning. På så sätt begränsas antalet förändringar av lagstiftningen på kort tid och risken att antalet asylsökande förändras snabbt minskar. Det skapar bättre förutsättningar för kommunerna att garantera alla nyanlända en god etablering när det gäller boendesituation, skola, arbetsmarknadsåtgärder och social välfärd.

Migrationsverkets anslutning till SSBTEK behöver prioriteras

De tillfälliga uppehållstillstånden medför utmaningar för kommunen när det gäller exempelvis handläggningen av ekonomiskt bistånd. Det är därför viktigt att Migrationsverket och Försäkringskassan prioriterar arbetet med Migrationsverkets anslutning som informationslämnare till SammanSatt BasTjänst för Ekonomiskt Bistånd

(SSBTEK). Tjänsten gör det möjligt för kommunen att via sitt verksamhetssystem få nödvändig information från statliga myndigheter inför handläggning av ansökan om ekonomiskt bistånd.

De tillfälliga uppehållstillstånden orsakar förlängda handläggningstider hos kommunen eftersom det behövs underlag från Migrationsverket angående status för ansökningar om uppehållstillstånd. En konsekvens av förlängda handläggningstider hos kommunen är till exempel hyresskulder för den enskilde och ytterligare handläggning av så kallade nödansökningar inom ekonomiskt bistånd i avvaktan på begärda handlingar. Uppgifter från Migrationsverket i SSBTEK skulle göra att automatiserade kontroller kan göras av ansökan och beslut om uppehållstillstånd. För kommunerna skulle detta innebära minskade handläggningstider genom att dessa handlingar inte behöver begäras in av den enskilde.

Familjeåterförening

I det föreslagna yttrandet ställer sig Nacka kommun inte bakom förslaget att ta bort begränsningen att beviljas uppehållstillstånd på anknytning till personer som beviljats uppehållstillstånd som alternativt skyddsbehövande. Detta tillsammans med den föreslagna förändringen att undanta vissa skyddsbehövande från försörjningskravet i 9 § den tillfälliga lagen innebär att den tillfälliga lagen när den förlängs blir mer generös än tidigare. Nacka kommun anser att det talar emot syftet med den tillfälliga lagen, nämligen att begränsa antalet asylsökande och anhöriga som kommer till Sverige.

Utredningen anför att begränsningarna av möjligheten för alternativt skyddsbehövande att återförenas med sin familj numera riskerar att i större utsträckning strida mot Europakonventionen än tidigare. En ventil i 13 § tillfälliga lagen infördes som kan användas för att bevilja familjeåterförening i undantagsfall där ett beslut att neka rätt familjeåterförening skulle strida mot ett svenskt konventionsåtagande.

Möjligheten för anhöriga med korta uppehållstillstånd att folkbokföras behöver säkerställas

I yttrandet anför Nacka kommun att regeringen behöver säkerställa att anhöriga med korta uppehållstillstånd har rätt att folkbokföra sig och därmed får rätt att ta del av välfärdssystemen, bland annat rätten att delta i Arbetsförmedlingens etableringsinsatser. Det behöver också säkerställas att anhöriga kan beviljas socialförsäkringsförmåner så som barnbidrag och bostadsbidrag för att undvika att det ekonomiska ansvaret hamnar hos kommunerna.

Om de anhöriga inte kan folkbokföra sig skulle det dessutom innebära att kommunerna inte får någon statlig ersättning för dessa personer till skillnad från andra nyanlända som bosätter sig i kommunen.

Bristande konsekvensanalys

Nacka kommun konstaterar i yttrandet att utkastet till lagrådsremiss saknar en utvecklad konsekvensanalys av till exempel påverkan på antalet asylsökande och beviljade uppehållstillstånd för anhöriga. Det saknas också en analys av möjliga kommunala konsekvenser, däribland de ekonomiska konsekvenserna.

Bilagor

1. Utkast till lagrådsremiss, *Förlängning av lagen om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige*
2. Förslag till yttrande, AFN 2019/25, KFKS 2019/194

Frida Plym Forshell
Arbetsmarknadsdirektör
Stadsledningskontoret

Jenny Rivas
Verksamhetsutvecklare
Etableringsenheten